

- видавці: Кость Левицький, Антон Горбачевський, Євгеній Олесницький (1889—1890). — Львів, 1889—1900.
1895. **Правила і обов'язки** цивільного населення в часі війни: підручник для хліборобського населення виданий Краєвим Товариством господарським «Сільський Господар» / уложили: Іван Макух, Євген Олесницький. — Відень, 1915 (3 друкарні Ад. Гольцгавзена у Відні). — 45 с.

1896. **Баран, А.** Євген Олесницький — депутат Галицького сейму та австрійського парламенту: ретроспективний погляд на деякі сторінки життя та діяльності / А. Баран // Актуальні проблеми правознавства: збірник наукових праць. — Тернопіль, 2016. — Вип. 2. — С. 5—9.
1897. **Бачинський, В.** Народний трибун: Життя і праця д-ра Євгена Олесницького / В. Бачинський. — Львів, 1938. — 32 с. — (Бібліотека Народної справи «Рідне Слово»; 17). — Видав Іван Тиктор.
1898. **Ващишин, М.** Видатний громадський діяч Галичини: до 140-річчя від дня народження Є. Олесницького / М. Ващишин // Дзвін. — 2000. — № 7. — С. 112—121.
1899. **Гелей, Т.** Євген Олесницький / Т. Гелей, Я. Занік // Українські кооператори: історичні нариси. — Львів, 1999. — Кн. 1. — С. 156—163.
1900. **Гнатюк, М.** Взаємини на тлі епохи: Іван Франко та Євген Олесницький / М. Гнатюк // Дзвін. — 2010. — № 5/6. — С. 130—132.
1901. **Качкан, В. А.** З корифеїв українського руху: (суспільно-культурна праця Євгена Олесницького) / В. А. Качкан // Качкан, В. А. Українське народознавство в іменах: у 2 ч. / В. А. Качкан. — Київ, 1994. — Ч. 1. — С. 160—168.
1902. **Качкан, В.** Олесницький Євген Григорович / В. Качкан // Українська журналістика в іменах: матеріали до енциклопедичного словника. — Львів, 1994. — Вип. 1. — С. 136—139.
1903. **Матейко, Р.** Євген Олесницький: ретроспективний погляд на деякі сторінки життя та діяльності / Р. Матейко // Наукові записки. Серія: Історія / Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. — Тернопіль, 2003. — Вип. 2. — С. 75—80.
1904. **Матейко, Р.** Євген Олесницький — творець і лідер української молочарської кооперації Східної Галичини (1904—1914) / Р. Матейко // Матеріали V Буковинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 130-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 29 вересня 2005 р., Чернівці. — Чернівці, 2005. — Т. 1: Історія України. Краєзнавство. — С. 143—148.
1905. **Пинда, Л. А.** Олесницький Євген — провідник українського кооперативного і хліборобського руху Галичини другої половини XIX — поч. XX ст. / Л. А. Пинда // Історія науки і біографістика. — 2015. — № 4.
1906. **Чуйко, І. С.** Адвокатська діяльність Євгена Олесницького / І. С. Чуйко // Сторінки історії: збірник наукових праць. — Київ, 2004. — Вип. 19. — С. 282—293.
1907. **Чуйко, І.** Визначний український громадсько-політичний діяч Євген Олесницький (1860—1917): повернення із забуття і вшанування пам'яті / І. Чуйко // Наукові записки. Серія: Історія / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. — Тернопіль, 2007. — Вип. 2. — С. 17—21.
1908. **Чуйко, І.** Вплив ідей Тараса Шевченка на формування світогляду та громадсько-політичну діяльність Євгена Олесницького (1860—1917) / І. Чуйко // Психологія і суспільство. — Тернопіль, 2014. — Спец. вип.: Тарас Шевченко і сучасна національна освіта. — С. 74—76.
1909. **Чуйко, І. С.** Громадська та парламентська діяльність Євгена Олесницького (1860—1917 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук / Інна Степанівна Чуйко; Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, Інститут народознавства. — Львів, 2007. — 19 с.
1910. **Чуйко, І.** Діяльність Євгена Олесницького в австрійському парламенті (1907—1917) / І. Чуйко // Матеріали V Буковинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 130-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 29 вересня 2005 р., Чернівці. — Чернівці, 2005. — Т. 1: Історія України. Краєзнавство. — С. 149—154.
1911. **Чуйко, І.** Євген Олесницький: сторінки життєпису: історико-біографічний нарис / І. Чуйко. — Тернопіль: Принтер-інформ, 2005. — 206 с.
1912. **Чуйко, І.** Євген Олесницький як активний діяч товариства «Просвіта» / І. Чуйко // Українська історична біографістика: забуте і невідоме. — Тернопіль, 2008. — Ч. 2. — С. 64—72: портр. — (Наукові записки. Серія: Історія; вип. 2).
1913. **Чуйко, І.** Публіцистична, редакторсько-видавнича і літературна діяльність Є. Олесницького / І. Чуйко // Наукові записки. Серія: Історія / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. — Тернопіль, 2013. — Вип. 1. — С. 100—104.
1914. **Чуйко, І. С.** Роль Є. Олесницького у розбудові крайового хліборобства товариства «Сільський Господар» / І. Чуйко // Наукові записки. Серія: Історія / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. — Тернопіль, 2005. — Вип. 9. — С. 125—131.

Володимир Охримович

Охримович Володимир Юліанович (27 травня 1870 р., с. Велдіж Долинського повіту, нині с. Шевченкове Долинського району Івано-Франківської області — 6 листопада 1931 р., м. Львів) — етнограф, адвокат, журналіст, громадсько-політичний діяч.

Навчався в сільській школі в с. Сенечів Долинського повіту, у 1881—1888 рр. — у Стрийській гімназії. У 1888 р. вступив на філософський факультет Львівського університету, а згодом перейшов на юридичний факультет, який закінчив у 1893 р. Від 1897 р. викладав право. У 1902 р. очолив редакцію газети «Діло».

На початку 1903 р. Володимир Охримович переїхав до Заліщиків, де відкрив адвокатську канцелярію. Брав активну участь у громадсько-політичному житті міста й повіту, став одним з ініціаторів будівництва Народного дому (1908).

У 1907—1908 рр. — посол до австрійського парламенту від 58 виборчого округу «Борщів — Мельниця — Товсте — Заліщики — Городенка — Снятин». Після зречення 5 квітня 1908 р. депутатського мандата в парламенті повернувся до Львова й

зайнявся громадсько-політичною діяльністю, працював директором кредитного товариства «Дністер».

У лютому 1915 р. В. Охримовича заарештували як колишнього члена австрійського парламенту й вислали в Сибір. У 1918 р. повернувся до Львова й брав активну участь у підготовці Першолистопадового зриву. Згодом увійшов до Української Національної Ради ЗУНР, працював у складі її націонал-демократичної фракції. 9 листопада 1918 р. на засіданні УНРади на пропозицію Володимира Охримовича було затверджено назву нової держави — Західноукраїнська Держава та герб (зображення золотого лева на синьому фоні). 25—28 лютого 1919 р. очолював делегацію уряду ЗУНР на переговорах з місією країн Антанти щодо досягнення примирення між Польщею та ЗУНР.

У 1920—1925 рр. — професор права, у 1923—1925 рр. — декан правничого факультету Українського таємного університету у Львові.

Діяч Української радикальної партії, один із засновників Української національно-демократичної партії, від 1919 р. — член-засновник Української народно-трудової партії, від 1923 р. — голова Народної трудової партії. У 1925—1926 рр. — член керівних органів Українського національно-демократичного об'єднання.

В. Охримович — дійсний член Історично-філософської секції Наукового товариства імені Шевченка у Львові (1899), член Етнографічної (1898), Правничої (1899), Мовної (1900), Статистичної (1906) комісії, від 1910 р. — голова Статистичної комісії, упродовж 1909—1913 рр. — заступник голови Етнографічної комісії. Довгий час входив до складу виділу товариства. Член-кореспондент Петербурзької академії наук (1913).

Володимир Охримович — активний, поміркований політик, дипломат, відданий ідеалам незалежної та соборної української державності, який відіграв важливу роль у суспільно-політичному житті Галичини. Основними засадами його державно-політичної діяльності були принципове відстоювання територіальної цілісності України, послідовний захист національно-політичних і громадянських прав українців в умовах польської окупації.

Бібліографія

1915. **Охримович, В.** Жіноча доля в Скільських горах / В. Охримович // Народ. — Львів, 1890. — № 18. — С. 277—279.
1916. **Охримович, В.** Про родову спільність в Скільських горах / В. Охримович // Народ. — Львів, 1890. — № 7. — С. 90.
1917. **Охримович, В.** Значение малорусских свадебных обрядов и песен в истории эволюции семьи / В. Охримович // Этнографическое обозрение. — Москва, 1891. — Кн. 9. — С. 44—105 ; 1892. — Кн. 15. — С. 1—54.
1918. **Охримович, В.** Вражіня з Угорської Руси / В. Охримович // Народ. — Львів, 1895. — № 6.
1919. **Охримович, В.** Вражіня з Угорської Руси / написав Володимир Охримович. — Відбитка : Народ, 1895, № 6. — Львів, 1895 (Друкарня В. Манецкого). — 30 с. — Видав М. Павлик.
1920. **Охримович, В.** Звідки взялася назва Бойки? / В. Охримович // Жите і слово. — Львів, 1895. — Т. 3, кн. 1. — С. 143—146.

1921. **Охримович, В.** Знадоби для пізнання народних звичаїв та поглядів правних / В. Охримович // Жите і слово. — Львів, 1895. — Т. 3, кн. 2. — С. 296—307, 387—401.
1922. **Охримович, В.** Рукописні церковні книги в с. Волосянці Стрийського повіту / В. Охримович // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1897. — Т. 19, кн. 5. — С. 1—8.
1923. **Охримович, В.** Про останки первісного комунізму у Бойків-Верховинців в Скільським і Долинським судовім повіті / подав Др. В. Охримович // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1899. — Т. 31/32, кн. 5/6. — С. 1—16.
1924. **Охримович, В.** Про останки первісного комунізму у Бойків-Верховинців в Скільським і Долинським судовім повіті / подав Др. В. Охримович. — Відбитка : Записки Наукового Товариства імені Шевченка, т. 31/32, кн. 5/6. — [Львів], 1899 (Друкарня Наукового Товариства імені Шевченка). — 16 с.
1925. **Охримович, В.** Причинок до історії громадської власности / Володимир Охримович // Часопись Правничка. — Львів, 1900. — Річник 10. — С. 3—5.
1926. **Охримович, В.** Про акцент в українсько-руській мові / Др. Вол. Охримович // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1900. — Т. 35/36, кн. 3/4. — С. 9.
1927. **Охримович, В.** Про наголос в українсько-руській мові : студія / Др. Володимир Охримович // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1900. — Т. 33, кн. 1. — С. 1—64.
1928. **Охримович, В.** Про наголос в українсько-руській мові : студія / Др. Володимир Охримович. — Відбитка : Записки Наукового Товариства імені Шевченка, т. 33, кн. 1. — Львів, 1900. — 64 с.
1929. **Охримович, В.** З поля національної статистики Галичини : (Помічена над ріжницями і переїнами в національнім складі галицької людности) / Володимир Охримович // Студія поля суспільних наук і статистики. — Львів, 1909. — Т. 1. — С. 65—160.
1930. **Охримович, В.** З поля національної статистики Галичини : (Помічена над ріжницями і переїнами в національнім складі галицької людности) / Володимир Охримович. — Відбитка : Студія поля суспільних наук і статистики, 1909, т. 1. — [Львів], 1909. — 96 с.
1931. **Лозинський, М.** З виборчої статистики Галичини / Михайло Лозинський, Володимир Охримович // Студія поля суспільних наук і статистики. — Львів, 1910. — Т. 2. — С. 75—103.
1932. **Лозинський, М.** З виборчої статистики Галичини / Михайло Лозинський, Володимир Охримович. — [Львів], [1910]. — 29 с.
1933. **Охримович, В.** Дещо про асекурацію або обезпечене від огню / написав В. О. — Львів, 1912 (Друкарня Івана Айхельбергера). — 25 с. — Накладом автора.
1934. **Охримович, В.** Русини-латинники : нарис / написав В. О. — Львів, 1912. — 25 с. — Накладом автора.
1935. **Охримович, В.** Українсько-руські приповідки правничі, систематично впорядковані та юридично пояснені / Володимир Охримович // Студії з поля суспільних наук і статистики. — Львів, 1912. — Т. 3. — С. 1—56.

1936. **Охримович, В.** Українсько-руські приповідки правничі, систематично впорядковані та юридично пояснені / Володимир Охримович. — Відбитка : Студії з поля суспільних наук і статистики, 1912, т. 3. — [Львів], [1912] (Друкарня Наукового Товариства імені Шевченка). — 56 с.
1937. **Охримович, В.** Фактичні і фіктивні страги русинів в демографічній білянці Галичини за десятиліття 1900—1910 : статистична розвідка / Володимир Охримович. — Львів, 1912 (Друкарня Івана Айхельбергера). — 55 с. — Накладом Видавничої Спілки «Діло».
1938. **Охримович, В.** Буковина / В. Охримович // Український народ в его прошлом и настоящем. — Петроград, 1916. — Т. 2. — С. 419—420.
1939. **Охримович, В.** Галиція / В. Охримович // Український народ в его прошлом и настоящем. — Петроград, 1916. — Т. 2. — С. 407—418.
1940. **Охримович, В.** Моя пригода з шибеницею : (Спомин про неймовірний та правдивий епізод) / Володимир Охримович // Привіт Іванові Франкові в сорокліте його письменської праці, 1874—1914 : літературно-науковий збірник. — Львів, 1916. — С. 161—164.
1941. **Охримович, В.** Теория права : лекції читані Д-ром Володимиром Охримовичем на юридичному факультеті Українського Народного Університету / Володимир Охримович. — Літогр. [вид.]. — [Київ], [1918]. — 31 с.
1942. **Охримович, В.** Зі Львова на Ангари : (Спомини) / Володимир Охримович // Ілюстрований календар Товариства «Просвіта» на переступний рік 1920. — Львів, 1919. — С. 73—91.
1943. **Охримович, В.** Приангарський Край і його мешканці : Тунгузи і чалдони : [про природу, людей та їх побут] / В. Охримович // Народний календар Товариства «Просвіта» з літературним збірником на звичайний рік 1921. — Львів, 1920. — Річник 43.
1944. **Охримович, В.** Чому я навернувся до християнської католицької віри, або Як я віднайшов Бога і душу, Христа і Церкву : Прилюдне визнання віри / Володимир Охримович. — Львів, 1920. — 48 с.
1945. **Охримович, В.** Про виголос і наголос слова «Україна» / Володимир Охримович // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1922. — Т. 133. — С. 73—84.
1946. **Охримович, В.** Про виголос і наголос слова «Україна» / Володимир Охримович. — [Львів], [1922]. — 12 с.
1947. **Охримович, В.** Причинки до біографії і характеристики Івана Франка / Володимир Охримович // Іван Франко у спогадах сучасників. — Львів, 1956. — С. 232—238.
-
1948. **Стрийській голось** / відвѣчальный ред. Володимир Охримович (1895 ч. 1—3). — Стрий, 1895.
1949. **Будучність** : Суспільно-політична часопись для українсько-руського народу / одвѣчальный ред. Володимир Охримович ; вид.: Євген Левіцький, Володимир Охримович, Іван Труш (1899 ч. 1—11). — Львів, 1899.
1950. **Свобода** : Політичне, просвітне і господарське письмо для народу / вид. і одвѣчальный ред. Володимир Охримович (1900 ч. 1—34). — Львів ; Станиславів, 1900.
1951. **Діло** / видає В. Охримович (1906 ч. 231—279, 1907 ч. 1—135). — Львів, 1906—1907.
1952. **Szewczenko, T.** Kobzar' : Wybór dejakich najkрасzczich poezyj Tarasa Szewczenka, najbilszoho ukrajinszoko poeta, dla tych, szczo znajut' łysz po polszky czytaty, w soti rokowyny urodyn poeta / Taras Szewczenko ; zładyw i wydaw Wołodymyr Ochrymowycz. — U Lwowi, 1914 (Z drukarni «Dila»). — 93, [2] s. — На обкладинці й у тексті портрет Т. Шевченка. — Українські поезії Т. Шевченка подано в латинській транскрипції.
- ***
1953. **Арсенич, П.** Охримович Володимир / Петро Арсенич // Арсенич, П. Іван Франко і Прикарпаття / Петро Арсенич. — Івано-Франківськ, 2006. — С. 271—274.
1954. **Волинець, С.** Д-р Володимир Охримович / С. Волинець // Волинець, С. Передвісники та творці Листопадового зриву : Західноукраїнські громадські і політичні діячі / С. Волинець. — Вінніпег, 1965. — С. 99—102.
1955. **Володимир Охримович** // Стрийщина : історично-меморіальний збірник. — Нью-Йорк ; Торонто ; Париж ; Сідней, 1990. — Т. 2. — С. 143.
1956. **Галько, О.** Бойківщина в дослідженнях Володимира Охримовича та Івана Максимовича / Оксана Галько // Етнічна історія народів Європи : збірник наукових праць. — Київ, 2010. — Вип. 33. — С. 90—97.
1957. **Головченко, В. І.** Охримович Володимир (27.05.1870 р. — 6.11.1931 р.) — український громадсько-політичний діяч, адвокат, учений, журналіст / В. І. Головченко // Державні, політичні та громадські діячі України : політичні портрети. — Київ, 2002. — Кн. 1. — С. 225—227.
1958. **Качкан, В.** З когорти бойків : (Кілька штрихів до портрета Володимира Охримовича, етнографа) / Володимир Качкан // Качкан, В. Українське народознавство в іменах : у 2 ч. / Володимир Качкан. — Київ, 1994. — Ч. 1. — С. 216—221.
1959. **Косар, І.** Внесок Володимира Охримовича у розвиток української націонал-демократії в Галичині першої чверті ХХ століття / Ірина Косар // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. — Львів, 2009. — Вип. 17. — С. 48—57.
1960. **Косар, І.** Володимир Охримович — співорганізатор та ідеолог Руху «Молодих Радикалів» (1890—1895 рр.) / Ірина Косар // Галичина. — Івано-Франківськ, 2010. — Ч. 17. — С. 303—311.
1961. **Косар, І.** Діяльність Володимира Охримовича в Науковому товаристві ім. Шевченка / І. Косар // Вісник Прикарпатського університету. Історія. — Івано-Франківськ, 2011. — Вип. 19. — С. 156—166.
1962. **Косар, І.** Участь Володимира Охримовича у боротьбі за державну незалежність ЗУНР (1918—1923) / Ірина Косар // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. — Львів, 2009. — Вип. 18 : Західно-Українська Народна Республіка : До 90-річчя утворення. — С. 513—520.

1963. **Левицький, К.** Д-р Володимир Охримович / К. Левицький // Левицький, К. Українські політики Галичини / К. Левицький. — Тернопіль, 1996. — С. 77—79.
1964. **Маланчук, В. А.** Етнографічна діяльність В. Ю. Охримовича, 1870—1931 / В. А. Маланчук. — Київ : Наукова думка, 1972. — 132 с.
1965. **Олійник, В.** Охримович Володимир / В. Олійник // Історично-мемуарний збірник Чортківської округи : Повіти: Чортків, Копичинці, Борщів, Заліщики. — Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1974. — С. 703—711.
1966. **Олійник, В.** Охримович Володимир / В. Олійник // Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопедичного словника. — Львів, 1995. — Вип. 2. — С. 35.
1967. **Савчук, Б. Р.** Листування Степана Федака в російському полоні з Володимиром Охримовичем (Серпень 1915 — грудень 1916 рр.) / Б. Р. Савчук // Галичина. — Івано-Франківськ, 2016. — Ч. 28. — С. 233—238.
1968. **Сокіл, В.** Важливі документи з біографістики Володимира Охримовича / В. Сокіл // Народознавчі зошити. — Львів, 2016. — № 1. — С. 210—215.
1969. **Сокіл, В.** Охримовичі та Реваковичі: (Родинні стосунки — наукові пошуки — національні позиції) / В. Сокіл // Народознавчі зошити. — Львів, 2015. — № 3. — С. 592—606.
1970. **Франко, З. Т.** Охримович Володимир Юліанович / З. Т. Франко // Українська мова : енциклопедія. — Київ, 2000. — С. 415.
1971. **Ярич, І.** Охримович Володимир / Іван Ярич // Ярич, І. 1000-ліття в обличчях / Іван Ярич. — Івано-Франківськ, 2003. — С. 187—188.

Ярослав Пастернак

Пастернак Ярослав Іванович (2 січня 1892 р., м. Хирів Старосамбірського повіту, нині Старосамбірський район Львівської області — 22 листопада 1969 р., м. Торонто, Канада) — український археолог, етнограф, мистецтвознавець, публіцист, громадський діяч.

Після закінчення початкової школи продовжив навчання в Українській класичній гімназії в Перемишлі. У 1910—1914 рр. студіював археологію та класичну філологію на філософському факультеті Львівського університету. У цей період працював в Українському національному музеї у Львові, брав участь у літніх фольклорних експедиціях по селах, проводив антропологічні наукові дослідження. У 1914 р. — учасник археологічної експедиції Львівського університету в с. Більче-Золоте, нині Борщівського району, де досліджував печеру Вертеба.

У роки Першої світової війни був мобілізований до австрійського війська й служив у 41-му піхотному полку, у складі якого пройшов шлях від ріки Соча (Ізонцо) на Італійському фронті через Румунію до Катеринослава (нині м. Дніпро). Під час українських визвольних змагань у чині поручника воював у складі VII Стрийської бригади Української Галицької армії. У 1920 р. перебував у таборі інтернованих у м. Ліберець (Чехословацька Республіка), де проводив навчання для колишніх вояків УГА, вів військовий архів, працював у редакції періодичного видання «Український скиталець».

У 1922—1925 рр. Ярослав Пастернак продовжив археологічні студії в Карловому університеті в Празі, де в 1925 р. захистив дисертацію «Ruské Karpaty v archeologii». 26 березня 1926 р. здобув науковий ступінь доктора філософії. У 1923—1928 рр. —

асистент Чеського народного музею, згодом — працівник Державного археологічного інституту в Празі. Перебуваючи в Чехії, проводив великомасштабні розкопки на терені старої Праги, зокрема на королівському замку «Градчани», а також чималу етнографічну, експедиційну й дослідницьку роботу на Закарпатті, викладав на кафедрі археології Українського вільного університету, де читав курс середньовічної археології.

У 1928 р. Я. Пастернак повернувся до Львова, розпочав системне вивчення пам'яток давньоруської доби: провів розкопки літописних міст, зокрема Белза, Звенигорода, Перемишля, Пліснеська. У 1931 р. та 1937 р. досліджував поселення трипільської культури, тілопальне поховання нордійських поселенців та пізньої бронзи, могильник із дако-трацькою керамікою залізної доби та культурного шару княжої доби в Теревовлі та с. Підгора, нині Теревовлянського району. Під час розкопок у 1937 р. на пагорбі Попівщина (західна околиця Теревовлі) було виявлено фундаменти колишньої василянської церкви Святої Параскеви П'ятиниці з XVI—XVII ст. та давнішого монастиря княжої доби, бронзовий нагрудний хрест-енколпійон XI—XII ст. із зображеннями Святої Богородиці та євангелістів, уламки глиняного посуду того ж часу. Від 1934 р. розкопував стародавній Галич. У 1936 р. учений відкрив Успенський кафедральний собор і саркофаг засновника Галицько-Волинського князівства князя Ярослава Осмомисла в Крилосі, дослідив поховання мадярських воїнів, які пов'язуються з переходом угрів у Подунав'я.

У 1932—1935 рр. — доцент, у 1936—1939 рр. та 1942—1944 рр. — надзвичайний професор Богословської академії у Львові, у 1935 р. — доцент Українського вільного університету в Празі, у 1939—1941 рр. — професор і завідувач кафедри археології Львівського університету. У 1940—1941 рр. — старший науковий співробітник Львівського відділу Інституту археології Академії наук УРСР.

У 1933 р. Ярослав Пастернак був учасником VII Міжнародного археологічного конгресу у Варшаві (Польща). У 1939 р. на VIII Археологічному конгресі в Берліні (Німеччина) виголосив доповідь про пам'ятки культури карпатських курганів.

У 1944 р. емігрував до Німеччини. У травні 1945 р. — науковий співробітник семінару в Геттінгенському університеті, у вересні 1945 р. — викладач на зимовому семестрі, у 1947—1948 рр. — почесний професор-гість Рейнського університету Фрідріха Вільгельма в Бонні, де читав спекурси на філософському факультеті, присвячені проблемам середньовічної історії та археології. У 1946 р. став звичайним професором археології Українського вільного університету. У 1949 р. прибув до Торонто (Канада), де, активно працюючи для національної справи, прислужився своїми знаннями, проводячи лекційну пропаганду історичних знань для представників української діаспори в Канаді. У 1963 р. його обрано професором Українського католицького університету в Римі.

Я. Пастернак — дійсний член Наукового товариства імені Шевченка (1929), член (1918) і секретар (1928) Етнографічної комісії, директор Культурно-історичного музею НТШ (1928—1939), заступник голови Археологічної секції (1947), активно співпрацював з Торонтським відділенням товариства. Дійсний член Чеського (1926) та Австрійського (1944) археологічних товариств, член Українського історичного товариства (1965).

Ярослав Пастернак — одна з найвидатніших постатей в українській археології. Його внесок у розвиток наукових знань про минуле України вимірюється роками